

TÜTÜNLERDE ZARARLI THRİPS TABACI LIND'İN
PARATHİONLU PREPARATLARA KARŞI MUAFİYETİ
ÜZERİNDE DENEME

Yazan:
Mahmut K A R M A N
Tütün ve Pamuk Zararlıları
Mühassıs Entomologu

1959 tütün sezonunda bazı tütün müstahsillerimizden, piyasadan satın alıp **Thrips**'e karşı kullandıkları Folidol'un geçmiş yıllarda olduğu gibi müessir olmadığı iddiasile Müessesemize ve tütün Mühassıslarına şikâyetler olmakta idi. Aynı problem Millî Tütün Komitesine de aksettirilmiş bulunuyordu. Bu problemin ilmi bir şekilde açıklanabilmesi için aşağıdaki üç hususun nazarı itibara alınması icabediyordu.

I — 8-10 senedir **Thrips tabaci**'ye karşı tatbik edilmekte olan Parathionlu preparatlara karşı haşerenin muafiyet kesbetmiş olması.

II — 1959 tütün sezonu içerisinde vaki iklim tahavüllerindeki hususiyetler veya aplikasyon hataları.

III — 1958 de imal edilerek 1959 da memleketimizde kullanılmış olan Folidol E-605 de vaki anormallik.

Bu üç ihtimalden üçüncüsünün aydınlatılması için Ankara'da Zirai Mücadele İlâç ve Aletleri Enstitüsüne numuneler gönderilmiş ve 30 derecenin üzerinde emülsiyon görünüşündeki farktan başka preparat imalinde ve içerisindeki aktif madde miktarında bir anormallik tesbit edilemediği anlaşılmıştır.

Birinci madde mevzubahis muafiyet durumunun aydınlatılması için de Parathionlu ilâçlarla mücadelenin itiyat haline gelmiş tütün sahalarımızda kimyevi mücadele denemelerinin açılması gerekmekte idi.

Bu maksatla Eylül ayı içinde Akhisar ve civarında denemeye müsait bir tütün tarlası aranmışsa da bulmak mümkün olmamıştır. Eylül 1959 ayı ikinci yarısında Kınık civarında elverişli bir tarlanın bulunması üzerine mahalline gidilerek 27/28 Eylül günleri deneme açılmıştır.

Materyal ve Metot :

Deneme Kınık Soma arasında Kınık'a 5 km. uzak ana yol üzerinde bir tütün çiftliğinde açıldı. Buradaki tütün tarlalarında 5 yıldan beri parathionlu ilâçların kullanılmakta olduğu öğrenilmiştir. Deneme yapılan tarlada bir yıl evvel buğday ekilmiş olup bu seneki tütün mahsulüne de **Thrips**'e karşı üç kerre (çiftçi ifadesi) Folidol-E-605 tatbik olunduğu söylenmekte idi. Deneme için seçilen tarlada uç altı elleri alınmamış ve bütün yapraklarda kesif şekilde haşere mevcuttu. (Her yaprak 20-150 larva

ve ergen). Yapılan sayımlarda haşere kesafetinin % 80 ni larva, % 20 si de ergendi. Bu nesil haşerenin son nesli idi. Parathiona karşı muafiyet mevzubahis ise en çok bu nesilde müşahede edilebileceği kanaatinde idik.

Hem haşerenin mukavemet derecesini hem de parathionlu ilâçlarda muhtemel anormallikleri müşahede edebilmek için denemeye muhtelif yıllarda imal edilmiş Folidol E-605 ve Ekatox % 20 aşağıdaki dozlarda ithal edilmiştir.

- I — Folidol E-605 (1957 yılı imali) dekara 20 gr. saf parathion hesabı 60 gr.
- II — Folidol-E-605 (1958 imali) dekara 20 gr. saf parathion hesabı 60 gr.
- III — Ekatox % 20 (1958 imali) dekara 20 gr. saf parathion hesabı 100 gr.

Parselasyon tesadüfi blok metodu esaslarına göre tanzim edildi. Her parselde genişlik 3, uzunluk 6 metre olarak alındı. Böylece her parsel eşit sıra tütün (7 sıra) isabet etmekte idi. Her parsel arasında 4 sıra koyucu kuşak olarak bırakılmıştı. Deneme üç tekerrürlü olarak tertiplendi. Her tekerrür arasında birer metrelik yol bulunuyordu.

Aplikasyon el pülvarizatörlerle aynı şahıs tarafından icra edilmiş olup evvelâ başka bir tarlada parsel ebadı olan 18 M. kare yerin ne miktar su ile ıslatılabileceği bilfiil hesaplanmıştır. Operasyon esnasında parseller arasında tahtadan yapılmış perdeler tutularak ilâçlanan parselden yan parsellere sıçrayışlara mani olunmaya çalışılmıştır. Aplikasyon esnasında rüzgâr sür'atı tahminen 8-10 km. 45 kilometre mesafedeki Dikili Meteoroloji istasyonu kayıtlarına göre günlük suhnet asgari 18°C azami 25°C ve nisbi rutubet 67 idi. İlk sayım aplikasyondan 24 saat sonra 28 Eylül 1959 Pazartesi günü yapıldı. Sayımlarda her parselin ortasına isabet eden ikişer sıra üzerindeki tütünlerin uç altı yapraklarından her nebattan bir olmak üzere (aynı şahıs tarafından) 10 adet yaprak toplandı. Yaprakların üst satırları mahalline getirilmiş olan binokuler altında optik müşahedeye (10 x 2) tabi tutularak (aynı şahıs tarafından) ölü canlı haşere adedi sayıldı. Sayımlar sonucu aşağıdaki cetvelde gösterilmiştir. Cetvele parselasyon aynen geçirilmiş ve her parselden sayılan ölü canlı sayısı belirtilmiştir.

448 ölü F 57 Canlı yok	289 ölü Ekatox Canlı yok	383 ölü F 58 1 canlı	93 ölü Şahit 771 canlı
299 ölü F 58 Canlı yok	335 ölü F 57 Canlı yok	57 ölü Şahit 29 canlı	206 ölü Ekatox Canlı yok
151 ölü F 57 Canlı yok	116 ölü Şahit 307 canlı	256 ölü F 58 1 canlı	327 ölü Ekatox Canlı yok

Cetvelin tetkikinden de anlaşılacağı gibi ilâçlı parsellerden alınan yapraklar üzerinde canlı haşereye hemen hiç rastlanmamıştır. Buna mu-
kabil şahit parsellerde erkek aplikasyondan evvel gerekse aplikasyondan
sonra yapılan sayımlarda 10 yaprak üzerinde 100-700 canlı haşere sayıl-
mıştı. Bu duruma göre haşerenin parathionlu ilâçlara karşı mukavemet
mevzu bahis olmadığından sayımlar neticesinin istatistiki analizine lü-
zum görülmemiştir.

Tütün müstahsilinin münferid vak'alar şeklinde vaki şikâyetlerinin
aplikasyon hatalarından çıkmış olması kuvvetle muhtemeldir. Zira Ege'de
Parathionlu ilâçlar evvelce muhtelif sebep ve düşüncelerin tesiri altında
geceleri tatbik olunurken son bir kaç yıldır bu itiyat unutulmuştur. Bazı
tütün müstahsilimiz gece veya sabahın erken saatları şöyle durdun günün
en sıcak saatlerinde bile parathion tatbikatı yapmaktadırlar. Halbuki yaz-
ları pek sıcak geçen Ege'de parathionlu ilâç tatbikatlarından en ideal ne-
ticeler sabah saat 3.5-8.5, akşam saat 16-20 arasında yapılan aplikasyon-
la sağlanabilir. Günün sıcak saatlarında yapılan aplikasyonlar çok zayıf
neticeler verebileceği gibi insan sağlığı bakımından da çok tehlikeli ola-
bilirler.

Netice :

Yapılan denemeden edinilen kanaate göre tütünlerde zararlı Thrips
tabaci Lind'in parathionlu preparatlara karşı muafiyeti mevzubahis de-
ğildir. Bu denemenin değişik iklim şartları altında bir defa da yazın sıcak
aylarında tertiplenmesi faydalı olur.

Not :

Denemede aplikasyon ve sayımlarda bizlere yardımcı olan Bergama Ziraat Teknisyenliği elemanlarına ve ilâç te-
dariki gibi hususlarda yardımlarını esirgemeyen Bayer ve Sandoz Firmalarına teşekkürü borç biliriz.

S U M M A R Y :

In this last Summer some tobacco growers in the Ege section were indicates, that
Folidol E-605 is not enymore effective to Thrips tabaci on tobacco. To
finde out if there is a resistivity against to parathion by this pest on experiment
was conducted in a tobacco field in this last September near Kınık. We used the rando-
mized block methot and two parathion compaunds Folidol E-605 and Ekatox were
tested. First counting was made after 24 hours after aplication.

The result was very clear that there was no any resistivity against parathion.

